

Arnold Pijpers, een ambachtelijk kunstenaar

Over sommige, veel, mensen wordt na hun dood meer gezegd en geschreven dan tijdens hun leven. Dat geldt zeker voor Arnold Pijpers, in 1900 geboren in Bussum en aldaar in 1951 gestorven.

Nol Verhagen

Veel informatie is er niet over hem te vinden, maar altijd wordt zijn bescheidenheid geroemd. Bijvoorbeeld in een In memoriam in *De Tijd*, waarin wordt gezegd dat Pijpers zichzelf meer als een ambachtsman dan als een kunstenaar beschouwde – veel van mijn werk is kunstnijverheid, zei hij zelf. De enige vermeldingen die regelmatig in krantenarchieven te vinden zijn, betreffen dan ook steevast zijn werk als decorontwerper en -bouwer. Hij werkte vaak samen met Anton Sweers (zie het artikel over hem in BHT 33,

nr. 1, april 2017) en diens 'Ons Lekenspel'. Over zijn persoonlijk leven is niets bekend. Toch kun je uit onverwachte bron iets afleiden. De adresboeken van Bussum vermelden vanaf eind jaren twintig A.H.M. Pijpers, kunstschilder, op Iepenlaan 20, met als toevoeging 'inw', ofwel inwonend. Op hetzelfde adres woonde A.H. Pijpers, ingenieur – de vader van Arnold, mogen

we aannemen. In 1947 blijken ze samen op Nassaupark 4 te wonen. In 1954 vinden we op dat adres de Wed. A.H. Pijpers, en bovendien Mej. M.G.F. Pijpers; deze laatste woonde daar nog in 1964. Blijkbaar is Arnold dus zijn hele leven bij zijn ouders blijven wonen, wellicht samen met zijn zus.

Pijpers was, net als Sweers, een vroom en diepgelovig katholiek, en veel van zijn werk heeft dan ook een min of meer religieus karakter.

Een treffend voorbeeld is het spel 'Golfslag der Eeuwen'. Zo'n spel, destijds erg populair, was een groots opgezet toneelstuk met honderden en soms duizenden deelnemers. 'Golfslag der Eeuwen' was onderdeel van de herdenking in mei 1951, door de Katholieke Arbeidersbeweging (KAB) van twee pauselijke encyclieken (boodschappen in de vorm van een brief) die de wereld van de arbeid en de arbeiders betroffen: *Rerum Novarum* van

Jezus gedoopt in de Jordaan door Johannes de Doper, Doopkapel St. Vituskerk

De dochter van de Farao vindt Mozes in zijn biesen mandje, Doopkapel St. Vituskerk

de bijbel, die allemaal met water te maken hebben. Bijvoorbeeld Mozes, die door de dochter van de Farao in zijn biesen mandje wordt gevonden; de uittocht uit Egypte (Exodus) door de Rode Zee; en uiteraard de doop van Jezus in de Jordaan door Johannes de Doper. De techniek die Pijpers gebruikte, *al secco*, maakt de schilderijen helaas nogal kwetsbaar voor verval, doordat de verf niet goed hecht op de droge onderlaag. De schilderijen hadden na de sluiting van de kerk in 1982 bovendien te lijden van het verval van de kerk als geheel, en vervolgens van de verbouwing van de kerk in 2002-2003. De schilderijen in de doopkapel moesten daardoor al twee keer worden gerestaureerd, beide keren door de Bussumse beeldend kunstenaar Peer van Eeden, zoon van de voormalige koster van de St. Vituskerk. De laatste restauratie vond in 2012 plaats, onder auspiciën van de Vereniging van

Paus Leo XIII uit 1881 en *Quadragesimo Anno* van Paus Pius XI uit 1931. Die herdenking had een massaal karakter en vond plaats in het Feijenoordstadion in Rotterdam. Het door Pijpers vriend Gabriël Smit geschreven spel voerde de strijd om de arbeid door de eeuwen heen ten tonele, te beginnen op de eerste scheppingsdag en eindigend met de pauselijke encyclieken. Het duurde twee uur, en het publiek mocht zo nu en dan 'met zang aan het spel deelnemen'. Wat ze zongen, 60.000 man sterk? *Credo in unum Deum!* Pijpers had niet alleen de decors ontworpen, maar ook de kostuums. Die waren van papier, want er deden maar liefst 1700 spelers mee...

Eigenaren. Kunsthistoricus Jos Hanou, bewoner van de St. Vituskerk, maakte er een inventari-

De Blauwvoet, symbool van de Vlaamse beweging

Een ander voorbeeld van zijn vrome toewijding aan het geloof zijn de schilderijen die hij maakte voor de doopkapel die in 1938 bij de St. Vituskerk aan de Brinklaan werd gebouwd en die nog steeds te zien is, links naast de ingang. Pijpers schilderde daar 14 taferelen uit

satie bij. Helaas is de kapel niet meer openbaar toegankelijk, maar de Historische Kring Bussum heeft alle schilderijen laten fotograferen en zal ze binnenkort op haar website beschikbaar stellen. Voor zover bekend zijn deze schilderijen

“Arnold Pijpers was een aankomend en zoals dat heet veelbelovend kunstenaar. Dat laatste ook wat de huur betreft. Hij was echter een keurig man en kwam dan ook iedere maand stipt op tijd en welbespraakt mijn

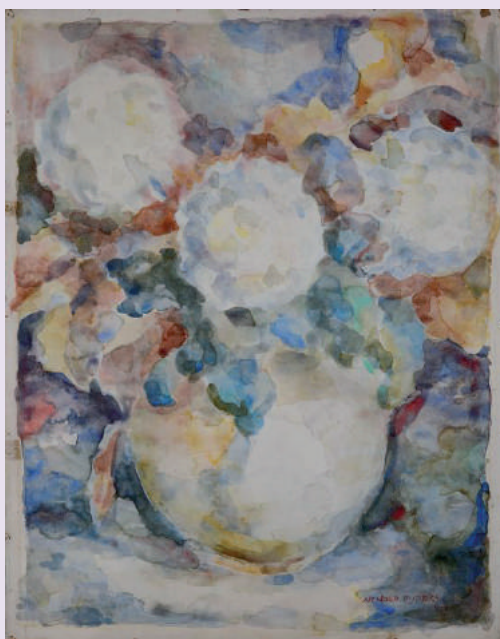
de enige overblijfselen van Pijpers' hand in Bussum, op het gedenkbord voor gevallen parochianen van St. Vitus uit de Tweede Wereldoorlog na. Dit bord is in 1982 overgebracht naar de Koepelkerk en is daar nog te vinden.

moeder vertellen dat hij nog geen huur kon betalen. Hij kon dan uren over kunst blijven praten, tot ongenoegen van mijn nijvere moeder, die aan haar huishouden dacht. Praktisch ingesteld als zij was, drong zij er bij Pijpers op aan weer aan het werk te gaan: met praten kon je geen geld verdienen, vond ze. Maar de kunstenaar klaagde dat hij niet in de juiste 'sfeer' was om te werken. Dat voor die tijd nogal moderne woord sfeer ontlokte aan mijn moeder de opmerking dat zij heel goed kon afstoffen zonder sfeer.”

Tegeltje ter herinnering aan de opvoering van Golfslag der Eeuwen

De 'Golfslag der Eeuwen' moet zo'n beetje Pijpers laatste wapenfeit zijn geweest, want hij stierf op 19 november van datzelfde jaar. Gerard Langemeijer beschreef in *Spiegel-schrift* uit maart 1983 de geschiedenis van zijn ouderlijk huis aan de Boslaan. Achter de villa, die oorspronkelijk was gebouwd voor de kunst schilder Thomas Cool, stonden een groot atelier en een grote expositieruimte. Enkele kunstenaars hadden Vader Langemeijer overgehaald in de expositieruimte een atelier op palen te mogen bouwen. Ook Arnold Pijpers maakte daar gebruik van. Gerard Langemeijer:

Arnold Pijpers, Stilleven